

Skrócenie kadencji parlamentu

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Konstytucja Republiki Francuskiej*, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 8.04.2021 r.].
- Źródło: Zespół wPolityce.pl, *Co go odróżnia od opozycji? Nic! Hołownia wyklada karty na stół: Jeżeli wygra kandydat niezależny, możliwe są przedterminowe wybory*, dostępny w internecie: wpolityce.pl [dostęp 24.02.2020 r.].
- Źródło: Jacek Nizinkiewicz, Joanna Ćwiek, *Polacy nie wierzą we wcześniejsze wybory*, dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 24.02.2020 r.].

- Źródło: Stanisław Bożyk, *Kadencja Parlamentu we współczesnych systemach konstytucyjnych*, dostępny w internecie: repozytorium.uwb.edu.pl [dostęp 9.04.2021 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (projekt pierwszy)*, dostępny w internecie: rpo.gov.pl [dostęp 20.02.2020 r.].
- Źródło: *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej V kadencja (Druk nr 2075)*, dostępny w internecie: orka.sejm.gov.pl [dostęp 24.02.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl [dostęp 24.02.2020 r.].

Polacy wybierają sejm i senat na czteroletnią kadencję. Oznacza to, że swoim reprezentantom dają czteroletni mandat na podejmowanie decyzji w ich imieniu. Od czasu do czasu jednak, z najróżniejszych względów, niezadowolenie społeczne narasta, a winą za pogorszenie sytuacji gospodarczej lub politycznej ludzie obarczają właśnie parlamentarzystów. Pojawiają się wtedy głosy, że należałoby „rozwiązać ten sejm” i „rozpisać przedterminowe wybory”.

Niedługo po wyborach parlamentarnych w 2019 r. IBRIS przeprowadzał badania dotyczące zdania Polaków na temat możliwości wcześniejszych kolejnych wyborów. Posłowie i senatorowie nie „zagrzali” jeszcze swoich miejsc na salach obrad, a już pojawiło się pytanie, czy nie zostaną z nich usunięci jeszcze przed upływem ustawowo przewidzianej kadencji.

Jednocześnie w ponad trzydziestoletniej historii III RP wcześniejsze wybory parlamentarne przeprowadzono zaledwie trzykrotnie.

Zatem: skrócenie kadencji sejmu i senatu – realna możliwość czy polityczne science fiction? Przyjrzyjmy się temu zagadnieniu!

Twoje cele

- Przeanalizujesz konstytucyjne regulacje dotyczące możliwości skrócenia kadencji sejmiku.
- Wyjaśnisz dotychczasowe okoliczności, w których skrócona została kadencja sejmiku w III RP.
- Rozważysz znaczenie instytucji skrócenia kadencji sejmiku dla stabilności władzy w Polsce.

Przeczytaj

Na początku warto wyjaśnić kilka nieporozumień i nieścisłości związanych z zagadnieniem możliwości, jak często bywa określana, „rozwiązania parlamentu” w Polsce. Wbrew temu, co mówią o tym na przykład dziennikarze, zgodnie z Konstytucją III RP takie pojęcie bowiem nie istnieje.

Źródło: Paweł Kula, licencja: CC BY-SA 3.0.

Konstytucja reguluje omawianą kwestię w trzech artykułach:

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 98

1. Sejm i Senat są wybierane na czteroletnie **kadencje**. Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji. (...)
2. Sejm może skrócić swoją kadencję uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów. Skrócenie kadencji Sejmu oznacza jednocześnie skrócenie kadencji Senatu. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.

3. Prezydent Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu, może w przypadkach określonych w Konstytucji zarządzić skrócenie kadencji Sejmu. Wraz ze skróceniem kadencji Sejmu skrócona zostaje również kadencja Senatu.

4. Prezydent Rzeczypospolitej, zarządzając skrócenie kadencji Sejmu, zarządza jednocześnie wybory do Sejmu i Senatu i wyznacza ich datę na dzień przypadający nie później niż w ciągu 45 dni od dnia zarządzenia skrócenia kadencji Sejmu. Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu nie później niż na 15 dzień po dniu przeprowadzenia wyborów.

5. W razie skrócenia kadencji Sejmu stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

Art. 155

1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w ust. 1 Prezydent Rzeczypospolitej skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Art. 225.

Jeżeli w ciągu 4 miesięcy od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu.

Ustawa zasadnicza przewiduje zatem jedynie możliwość „skrócenia kadencji”, nie zaś „rozwiązania” organu. Oznacza to, że sejm i senat jako organy władzy nadal powołane są do pełnienia funkcji ustawodawczych i pozostaną elementem systemu organów władzy państwowej („rozwiązanie” można by bowiem rozumieć jako całkowitą likwidację tych organów), a zmienić można jedynie ich skład, organizując kolejne wybory parlamentarne.

Posiedzenie Sejmu RP

Źródło: Krzysztof Białoskórski, licencja: CC BY-SA 3.0.

Warto również zauważyć, że na mocy Konstytucji RP skróceniu ulega nie tyle kadencja „parlamentu”, ile sejmu, a w efekcie – senatu. W polskim systemie organów władzy kadencja senatu jest bowiem sprzężona z kadencją sejmu, co oznacza, że urzędowanie senatu rozpoczyna się i kończy w zależności od trwania kadencji sejmu.

Wreszcie, również wbrew obiegowym opiniom, skrócenie kadencji sejmu (i senatu) nie jest stosowaną dowolnie **prerogatywą** prezydencką, a może nastąpić jedynie w trzech ściśle określonych w Konstytucji RP przypadkach.

Kiedy zatem może ulec skróceniu kadencja sejmu (i senatu)?

Pierwsza możliwość to tzw. samorozwiązanie. Wyjaśniliśmy już, dlaczego to określenie nie jest dość precyzyjne, jednak warto je przytoczyć, ponieważ tak często określa się przewidzianą w ustawie zasadniczej sytuację, w której to sejm sam decyduje o skróceniu własnej kadencji. Następuje to w drodze uchwały podjętej większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów. Skrócenie kadencji sejmu oznacza jednocześnie skrócenie kadencji senatu. Jest to największa ze stosowanych w izbie niższej większości głosów (2/3) przy największym możliwym **kworum** (ustawowa liczba posłów).

Pozostałe dwa przypadki skrócenia kadencji sejmu oddają takie uprawnienie w ręce Prezydenta RP. Konstytucja określa jednak wyraźnie zarówno okoliczności, jak i swobodę decyzji głowy państwa w tej kwestii.

Kaligrafowany egzemplarz Konstytucji RP

Źródło: Paweł Kula, licencja: CC BY-SA 3.0.

Prezydent RP może (ale nie musi) w ciągu 14 dni skrócić kadencję sejmu w sytuacji, jeśli w ciągu 4 miesięcy od dnia przedłożenia sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi RP do podpisu. W rzadkich przypadkach, kiedy taka sytuacja ma miejsce, finanse publiczne prowadzone są na podstawie tzw. [prowizorium budżetowego](#).

Prezydent RP musi natomiast (obligatoryjnie) skrócić kadencję sejmu, jeśli izbie tej nie uda się w przewidzianych w ustawie zasadniczej trzech możliwych procedurach wyłonić władzy wykonawczej, tj. Rady Ministrów.

W każdym przypadku skrócenia kadencji sejmu skróceniu ulega również kadencja senatu, a Prezydent RP zarządza przeprowadzenie przedterminowych wyborów parlamentarnych.

Słownik

kadencja

określony przez prawo okres pełnienia danej funkcji (urzędu) przez urzędnika lub organ pochodzący z wyboru

kworum

minimalna liczba członków zgromadzenia, niezbędna do prowadzenia obrad lub podjęcia wiążących decyzji

prerogatywa

przywilej, uprawnienie wynikające z zajmowanego stanowiska; w systemach parlamentarnych kompetencje głowy państwa wyłączone spod kontroli organu przedstawicielskiego, czyli w praktyce niewymagające kontrasygnaty

provisorium budżetowe

budżet państwa uchwalony tymczasowo, na pewien czas przed budżetem rocznym, a także budżet roczny w formie ogólnych jego założeń; tryb awaryjny, który wchodzi w życie, gdy uchwała budżetowa z pewnych względów nie może być uchwalona

wybory kontraktowe

wybory parlamentarne w Polsce w 1989 r., przeprowadzone, zgodnie z ustaleniami Okrągłego Stołu, z założeniem, że 65% miejsc w sejmie zagwarantowanych jest dla dotychczasowej ekipy rządzącej, a 35% do wolnych wyborów; wybory do senatu były całkowicie wolne

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem przedstawiającym okoliczności, w jakich sejm w III RP kończył swoje funkcjonowanie przed upływem czteroletniej kadencji, i wykonaj ćwiczenie.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/Plv5Xpvae>

Krótsza kadencja parlamentu: reguła czy wyjątek?

W ponad trzydziestoletniej historii III RP zaledwie trzykrotnie doszło do skrócenia kadencji sejmu i senatu. Choć głosowań w tej sprawie było kilka, od 1997 roku, czyli początku obowiązywania obecnej ustawy zasadniczej, tylko raz doszło do skrócenia kadencji.

Pierwszy raz takie wydarzenie nastąpiło w 1991 roku i dotyczyło Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej X kadencji wybranego w kontraktowych wyborach w 1989 roku. Sejm wybrany w czerwcowych wyborach od początku był głęboko podzielony na reprezentujących, jak to się obecnie mówi, „ustrój słusznie miniony” postkomunistów oraz zwolenników prodemokratycznych przemian – posłów związanych z „Solidarnością”.

Koalicyjny rząd Tadeusza Mazowieckiego miał niełatwe zadanie wdrożenia potrzebnych reform gospodarczych i społecznych w tej pełnej wewnętrznych napięć rzeczywistości politycznej. Wiadomo było, że sejm w takim kształcie, wyłoniony tylko w częściowo wolnych wyborach, nie jest organem spełniającym wymogi nowego demokratycznego ładu i należy dążyć do zmiany jego składu poprzez organizację kolejnych wyborów.

Zwlekano jednak z tą decyzją ze względu na głęboki kryzys gospodarczy. Później zdecydowano, że pilniejsza jest organizacja wyborów samorządowych i prezydenckich. Wybrany jesienią 1990 roku prezydent Lech Wałęsa nie był zainteresowany szybkim przeprowadzeniem kolejnych wyborów parlamentarnych. W porównaniu z wyłonionym w wyborach kontraktowych sejmem legitymizacja społeczna prezydenta, a tym samym pozycja polityczna były znacznie silniejsze. Lech Wałęsa mógł dzięki temu narzucać własne koncepcje polityczne, między innymi dotyczące wyboru kolejnego premiera, którym został prezydencki kandydat – Jan Krzysztof Bielecki.

Również sami posłowie nie spieszyli się z kończeniem kadencji, większość z nich miała bowiem świadomość, że oznacza to dla nich kres kariery politycznej. Mało kto dziś pamięta, że sama ordynacja wyborcza do parlamentu była przedmiotem wielotygodniowego sporu między sejmem a prezydentem Wałęsą, który dwukrotnie wetował uchwaloną ustawę. W sejmie udało się przełamać dopiero drugie weto i nową ordynację wyborczą uchwalono ostatecznie w czerwcu 1991 roku. W efekcie termin wyborów wyznaczono po wakacjach, na koniec października 1991 roku. Zgodnie z uchwałą Sejmu PRL X kadencji, jego kadencja zakończyła się 26 października 1991 roku, w przeddzień pierwszych w pełni wolnych wyborów parlamentarnych w III RP.

Wyłoniony w październikowych wyborach sejm również nie przetrwał całej kadencji. Ordynacja wyborcza, na podstawie której wybierano posłów i senatorów, była efektem przekonania, że należy zadbać o jak najlepsze odzwierciedlenie preferencji politycznych Polaków. Utworzono bardzo duże okręgi wyborcze i nie zastosowano ogólnopolskiego progu wyborczego.

W rezultacie w parlamencie znalazło się bardzo wiele sił politycznych. Był to swoisty, dotąd niepokonywany, rekord rozdrobnienia sejmu, w którym mandaty zdobyło aż 29 komitetów wyborczych. Jedenaście z nich uzyskało po jednym mandacie. Reprezentację miały na przykład Unia Wielkopolan Okręgu Leszczyńskiego i krakowski Sojusz Kobiet przeciw Trudnościom Życia. Aż 16 miejsc zdobyła Polska Partia Przyjaciół Piwa.

Takie wyniki wyborów były efektem nie tylko wadliwej ordynacji wyborczej, ale też rozczarowania wyborców „politykami” przez ich ciągłe kłótnie. Polskę dotknęła typowa choroba młodych demokracji, w których społeczeństwu trudno jest pogodzić się z faktem, że spór jest istotnym i nieodzownym elementem demokracji i dzięki niemu można wypracować lepsze rozwiązania dla kraju. Dlatego też żadne z czołowych ugrupowań, takich jak Unia Demokratyczna, Sojusz Lewicy Demokratycznej, Konfederacja Polski Niepodległej, Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe, Porozumienie Centrum czy Polskie Stronnictwo Ludowe, nie zdobyło wystarczającej liczby mandatów, by łatwo utworzyć rząd, choćby nawet koalicyjny. Mandaty rozłożyły się między te ugrupowania mniej więcej po równo.

Taki podział mandatów zaowocował permanentnym kryzysem rządowym. W ciągu niecałych dwóch lat urzędowania sejm ten wyłonił dwa rządy – mniejszościowy rząd Jana Olszewskiego, a następnie – formalnie większościowy – koalicyjny rząd Hanny Suchockiej. Trudno było jednak oczekiwać, że koalicja obejmująca aż siedem partii przetrwa długo. Wkrótce sojusznicy poróżnili się i w rezultacie rząd Hanny Suchockiej otrzymał wotum nieufności. Ponieważ sejm nie wybrał jednocześnie kolejnego

kandydata na premiera, prezydent Lech Wałęsa skorzystał z przyznanych mu w Małej konstytucji z 1992 roku uprawnień. Nie przyjął dymisji rządu Suchockiej, a zamiast tego rozwiązał parlament.

Pozbawiony parlamentarnej kontroli rząd działał od maja do października 1993 roku, kiedy po kolejnych wyborach, przeprowadzonych już według nowej ordynacji, rząd sformował Waldemar Pawlak. Na gruncie doświadczeń funkcjonowania rządu bez kontroli parlamentu zdecydowano, że nowa konstytucja nie dopuści możliwości rozwiązania izb, a jedynie skrócenia ich kadencji. Aby jednak zapobiec zbyt pochopnym próbom uchwalenia wotum nieufności wobec rządu, wprowadzono wymóg, by to wotum nieufności miało charakter konstruktywny, czyli wnioskodawcy muszą wskazać kandydata na kolejnego premiera.

Trzecią i ostatnią jak dotąd kadencją, która została skrócona, już na podstawie konstytucji z 1997 roku, była V kadencja sejmiku w latach 2005–2007. Doszło do tego po trudnych rządach niezbyt dobranej koalicji Prawa i Sprawiedliwości z Ligą Polskich Rodzin oraz Samoobroną RP. Wnioski o podjęcie uchwały złożyły wówczas zarówno Sojusz Lewicy Demokratycznej, jak i Platforma Obywatelska. Po wielogodzinnej burzliwej debacie 7 września 2007 roku, przy 377 głosach za, 54 przeciw i 20 wstrzymujących się, przeszedł wniosek o skrócenie kadencji i marszałek Ludwik Dorn podpisał stosowną uchwałę. Ówczesny prezydent RP Lech Kaczyński zarządził przeprowadzenie kolejnych wyborów 21 października 2007 roku.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Przeanalizuj omawiane sytuacje. Wskaż, jakie wady i zalety niesie ze sobą wprowadzenie konstytucyjnej możliwości skracania kadencji sejmiku.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż, który artykuł konstytucji nie reguluje skrócenia kadencji sejmu.

☐ 255

☐ 225

☐ 98

☐ 155

Ćwiczenie 2

Wskaż sytuacje, w których może lub musi nastąpić skrócenie kadencji sejmu i senatu.

☐ Prezydent RP nie może dojść do porozumienia z sejmem.

☐ Następuje samorozwiązanie.

☐ Mijają ponad 4 miesiące od dnia przedłożenia sejmowi projektu ustawy budżetowej i nie została ona przedstawiona Prezydentowi RP do podpisu.

☐ Nie udało się wyłonić Rady Ministrów.

Zapoznaj się z grafiką i wykonaj polecenie.

Głosowanie Sejmu RP z 13 marca 2003 r.

GŁOSOWANIE NR 47

GŁOSOWAŁO	427
ZA	268
PRZECIW	151
WSTRZYMAŁO SIĘ	8
NIE GŁOSWAŁO	33

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Na grafice widoczne są wyniki głosowania po pierwszym czytaniu projektu uchwały w sprawie skrócenia kadencji sejmu. Rozstrzygnij, czy w wyniku tego głosowania doszło do skrócenia kadencji sejmu. Uzasadnij swoją decyzję, przywołując odpowiednie regulacje konstytucyjne.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (projekt pierwszy)

Fragment projektu nowej ustawy zasadniczej zaproponowanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich w 2009 r.

Art. 69

1. Sejm może skrócić swoją kadencję uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów. Skrócenie kadencji Sejmu może zarządzić również Prezydent, za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów ustawowej liczby senatorów. Skrócenie kadencji Sejmu oznacza jednocześnie skrócenie kadencji Senatu.

2. W przypadku skrócenia kadencji Sejmu Prezydent zarządza wybory do Sejmu i Senatu i wyznacza ich datę na dzień przypadający nie później niż w ciągu 45 dni od dnia podjęcia uchwały lub zarządzenia, o których mowa w ust. 1.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (projekt pierwszy)*, dostępny w internecie: rpo.gov.pl [dostęp 20.02.2020 r.].

Przeanalizuj przytoczony fragment projektu nowej ustawy zasadniczej, zaproponowanej przez Rzecznika Praw Obywatelskich w 2009 r. Rozstrzygnij, czy regulacja zawarta w art. 69 przyczyniłaby się do zwiększenia, czy osłabienia pozycji sejmu w porównaniu z obowiązującymi obecnie przepisami. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej V kadencja (Druk nr 2075)

UZASADNIENIE

Sejm RP, jako najważniejsza instytucja demokratyczna w Polsce, stanął w obliczu ogromnego kryzysu politycznego. Rozpad koalicji rządowej spowodował całkowity rozkład zaplecza parlamentarnego obecnego rządu. Jak wynika z oceny obecnej sytuacji politycznej dalsze wyczekiwanie na pozytywne rozwiązanie tego kryzysu jest szkodliwe dla Polski. Po kolejnym pęknięciu nękanej ciągłymi, wewnętrznymi sporami koalicji w naturalny sposób wyczerpała się zdolność sił wchodzących w skład obecnego parlamentu do zawarcia trwałego porozumienia zdolnego zagwarantować stabilne oparcie dla rządu.

Dalsze trwanie Sejmu RP w stanie wszechogarniającego konfliktu politycznego nie daje szans na racjonalną i efektywną pracę ustawodawczą. Obecny kryzys prowadzi do niebezpiecznego spadku zaufania obywateli do skuteczności mechanizmów demokratycznych.

Wszystkie te przesłanki wskazują, że polski parlament nie może skutecznie wypełniać swej konstytucyjnej roli i że jedynym wyjściem z obecnej sytuacji, służącym dobru Polski, służącym wyłonieniu nowego układu koalicyjnego i – w efekcie – nowego rządu są przedterminowe wybory. Jedynym środkiem na przerwanie i zakończenie obecnego kryzysu parlamentarnego jest rozpozanie wyborów i oddanie decyzji o dalszych losach rządu RP w ręce suwerena, to jest – Narodu. Dlatego też składamy wniosek o przyjęcie przez Sejm RP uchwały o rozwiązaniu Sejmu.

Przeanalizuj uzasadnienie projektu uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej we wniosku przedłożonym przez posłów Platformy Obywatelskiej w lipcu 2007 r. Wskaż przyczyny, które zdaniem autorów wniosku przemawiały wówczas za koniecznością skrócenia kadencji.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Stanisław Bożyk

Kadencja Parlamentu we współczesnych systemach konstytucyjnych

Kadencyjność parlamentu uznawana jest (...) w doktrynie prawa konstytucyjnego za konieczny element przedstawicielskiego charakteru tego organu, gdyż „tylko okresowa oraz poddana sztywnym procedurom i terminom odnawialność składu parlamentu (w powiązaniu z demokratycznym prawem wyborczym) może mu nadawać charakter organu rzeczywiście reprezentatywnego”. Przyjęcie zasady kadencyjności parlamentu spełnia zarazem istotną funkcję gwarancyjną.

Źródło: Stanisław Bożyk, *Kadencja Parlamentu we współczesnych systemach konstytucyjnych*, dostępny w internecie: repozytorium.uwb.edu.pl [dostęp 9.04.2021 r.].

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla demokratycznego charakteru państwa ma kadencyjność parlamentu.

Materiał źródłowy do ćwiczeń 7 i 8.

((Stanisław Bożyk

Kadencja Parlamentu we współczesnych systemach konstytucyjnych

Konstytucyjne wyznaczenie ram czasowych kadencji parlamentu ma w każdej sytuacji określone znaczenie. Gdy kadencja najwyższego organu przedstawicielskiego jest krótka, to deputowani są bardziej związani ze swoim elektoratem, gdyż częste wybory parlamentarne gwarantują wierne odzwierciedlenie w jego składzie dominujących w danym momencie orientacji politycznych w społeczeństwie.

Parlamentarzyści są jednak wtedy mniej aktywni, ponieważ koncentrują się przede wszystkim na zapewnieniu sobie reelekcji w nadchodzących wyborach. W dodatku spora część nowo wybranych deputowanych potrzebuje czasu, aby wdrożyć się do pracy parlamentarnej i gdy już to uczynią, kadencja się kończy.

Z kolei zbyt długie kadencje parlamentu powodują zwykle ograniczenie wpływu elektoratu na postawy reprezentantów, co w konsekwencji stwarza deputowanym większe możliwości prowadzenia działań bardziej niezależnych oraz zgodnych z ich własnym sumieniem i zainteresowaniami. Takie kadencje sprzyjają jednak zawsze stabilności parlamentu, gdyż stwarzają mu znacznie większe możliwości planowania i wykonywania zadań w dłuższej perspektywie czasowej, a tym samym służą bardziej efektywnej partycypacji tego organu władzy ustawodawczej w realizacji zasadniczych kierunków polityki państwa.

Źródło: Stanisław Bożyk, *Kadencja Parlamentu we współczesnych systemach konstytucyjnych*, dostępny w internecie: repozytorium.uwb.edu.pl [dostęp 9.04.2021 r.].

Ćwiczenie 7

Przeczytaj przytoczony fragment artykułu naukowego. Wskaż wadę i zaletę krótkiej kadencji parlamentu.

Ćwiczenie 8

Przeczytaj przytoczony fragment artykułu naukowego. Wskaż wadę i zaletę długiej kadencji parlamentu.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ *Konstytucja Republiki Francuskiej*

Artykuł 24

Parlament składa się ze Zgromadzenia Narodowego i Senatu.

Artykuł 12

Prezydent Republiki może, po zasięgnięciu opinii premiera i przewodniczących izb, zarządzić rozwiązanie Zgromadzenia Narodowego.

Wybory powszechne odbywają się najwcześniej dwudziestego i najpóźniej czterdziestego dnia po rozwiązaniu.

Zgromadzenie Narodowe zbiera się z mocy prawa w drugi czwartek po wyborach. Jeżeli zebranie się Zgromadzenia Narodowego przypada poza okresem przewidzianym na sesję zwyczajną, z mocy prawa otwarta zostaje sesja piętnastodniowa.

Ponowne rozwiązanie Zgromadzenia nie może być zarządzone przed upływem roku, następującego po wyborach.

Źródło: *Konstytucja Republiki Francuskiej*, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 8.04.2021 r.].

Rozstrzygnij, czy pozycja ustrojowa francuskiej izby niższej parlamentu jest silniejsza, czy słabsza niż izby niższej parlamentu polskiego.

Ćwiczenie 10

Uzupełnij tekst.

Jedną z często występujących cech charakterystycznych [] systemu rządów jest możliwość skrócenia [] organu władzy [] przez organ władzy []. Podobne uprawnienia często posiada [] w systemie [], czyli na przykład w Polsce. Na mocy obowiązującej Konstytucji [] jest [] skrócić kadencję [] i zarządzić [] w razie nieudzielenia Radzie Ministrów [] w trybie art. 155 ust. 1 ([] skrócenie kadencji). Ponadto, na podstawie art. 225, jeżeli w ciągu [] miesięcy od dnia przedłożenia sejmowi projektu ustawy [] nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi RP do podpisu, może on w ciągu [] dni zarządzić skrócenie kadencji sejm ([] skrócenie kadencji). Odrębnym zagadnieniem jest możliwość skrócenia kadencji [] sejm. Na mocy art. 98 ust. 3 Konstytucji sejm może skrócić swoją kadencję większością [] głosów [] liczby posłów. Skrócenie kadencji sejm we wszystkich wspomnianych przypadkach oznacza skrócenie kadencji [].

parlamentarno-gabinetowym

parlamentarnego

egzekutywa

ustawodawczej

sejmu i senatu

obligatoryjne

$\frac{2}{3}$

wybory

czterech

Prezydent RP

czternastu

fakultatywne

uchwałą

wykonawczej

budżetowej

zobowiązany

ustawowej

senatu

wotum zaufania

sejmu

kadencji

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Skrócenie kadencji parlamentu

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

3) wyjaśnia, jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory do organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej; na przykładzie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej porównuje ordynację proporcjonalną i większościową; analizuje potencjalne wady i zalety każdego z tych systemów wyborczych;

4) przedstawia strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;

6) przedstawia kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody; wyjaśnia rolę prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja (w tym w wyniku skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje konstytucyjne regulacje dotyczące możliwości skrócenia kadencji sejmu;
- wyjaśnia dotychczasowe okoliczności, w których skrócona została kadencja sejmu w III RP;
- rozważa znaczenie instytucji skrócenia kadencji sejmu dla stabilności władzy w Polsce.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- metoda układanki;
- rozwiązywanie ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiałów źródłowych.

Formy zajęć:

- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie zapoznają się z treścią fragmentów artykułów zawartych we wprowadzeniu.
2. Nauczyciel inicjuje burzę mózgów. Pyta: „Co wiemy o możliwości skrócenia kadencji sejmu?”. Uczniowie podają swoje propozycje, chętny/wybrany uczeń zapisuje je hasłowo na tablicy. Weryfikacja poprawności nastąpi w podsumowaniu lekcji.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie pracują w trzech grupach „eksperckich”. Każda z grup analizuje jedną z przydzielonych przez nauczyciela możliwości skrócenia kadencji sejmu:
 - uchwałą sejmu;

- nieudzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów;
- nieuchwalenie budżetu w wyznaczonym terminie.

Zadaniem każdej z grup jest analiza przydzielonego zagadnienia i ustalenie, czego i jak należy z tego zakresu nauczyć pozostałych uczniów w klasie. Każdy członek grupy musi opanować analizowane zagadnienie w stopniu wystarczającym, by przedstawić je reszcie klasy.

2. Po upływie wyznaczonego czasu uczniowie dzielą się na nowe grupy w taki sposób, że w skład każdego nowego zespołu wchodzi przynajmniej po jednym członku każdej z grup „eksperckich”. Przedstawiciele ci kolejno relacjonują, czego nauczyli się na poprzednim etapie w grupach „eksperckich”. Można polecić grupie zadanie zbierające wszystkie te informacje (np. sporządzenie krótkiej notatki).

3. Eksperci wracają do swoich grup i konfrontują zdobytą całościową wiedzę. Sprawdzają, czy każdy nauczył się wszystkiego przez robienie ćwiczeń interaktywnych i wzajemną weryfikację poprawności rozwiązań.

4. Nauczyciel przedstawia uczniom „Audiobook”. Następnie uczniowie w parach realizują polecenie do medium – rozważają, jakie wady i zalety niesie ze sobą wprowadzenie konstytucyjnej możliwości skracania kadencji sejmiku.

5. Po upływie wyznaczonego czasu chętni/wybrani uczniowie przedstawiają wnioski ze swojej pracy.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel inicjuje burzę mózgów. Pyta: „Co wiemy o możliwości skrócenia kadencji sejmiku? Fakty i mity”. Uczniowie weryfikują poprawność wyrażonych na początku lekcji skojarzeń/przekonań dotyczących skracania kadencji sejmiku w Polsce.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują ćwiczenia, których nie zdążyli wykonać w czasie lekcji.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., prawo.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedialne:

Audiobook może być dla uczniów inspiracją do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej, w której porównają, jak często są skracane kadencje w innych parlamentach na świecie.